

Glaskultur. Què va passar amb transparència?

Comissari: Martí Peran

DATES: Del 10 d'octubre de 2006 al 7 de gener de 2007

LLOC: Centre d'Art la Panera
Pl. de la Panera, núm. 2 25002 Lleida
Tel. 973 262 185 lapanera@paeria.es

HORARI: de dimarts a divendres, de 10 a 14 h i de 16 a 20 h. Dissabtes, de 11 a 14 i de 16 a 20 h. Diumenges i festius, de 11 a 14 h. Dilluns, tancat.

Entrada gratuïta

Coproducció KOLDO MITXELENA, Sant Sebastià.

PRESENTACIÓ



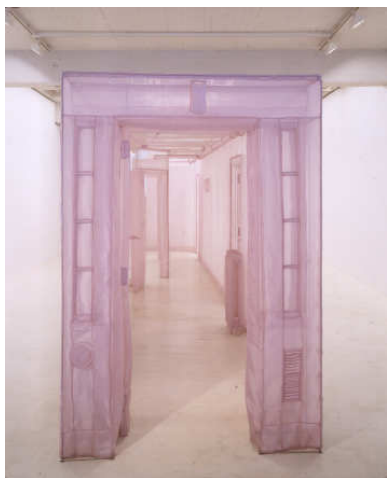
François Bucher, *Forever Liver. The case of K. Gun*, 2006

saludable.

La cultura del vidre –*glaskultur*– va obrir en l'interior de la cultura moderna un ideal de transparència de llarg abast. No només es tractava d'aprofitar la versatilitat dels nous materials, sinó de canalitzar-hi un nou humanisme. La utopia de la transparència va representar l'anhel d'una societat oberta i higiènica, en la qual quedaria superada l'antinòmia entre l'interior i l'exterior, on l'home podria retrobar-se amb allò natural i en la qual, finalment, els interiors lluminosos garantirien una existència

El projecte *Glaskultur. Què va passar amb la transparència?* no pretén reconstruir històricament aquestes il·lusions modernes. L'operació que proposem es concentra a examinar les derivacions –sovint, involucions– contemporànies d'aquest ideal de transparència. Amb aquesta perspectiva es proposa una aproximació multidisciplinària a partir d'una sèrie d'àmbits temàtics molt delimitats, recollint treballs des dels anys setanta fins avui.

Transparències



Do-Ho Suh, *Staircase*
Instalación Koldo Mitxelena, 2006

La cultura de la transparència «cristal·litzada» a la segona dècada del segle XX. En aquest context, l'obra de Mies van der Rohe apareix com a paradigmàtica; només cal recordar la *Glass Rom* de 1927 o el Pavelló Alemany a Barcelona de 1929. No obstant això, no falten anàlisis que reconeixen en el seu treball una evident inclinació més atenta als «jocs transparents» (reflexos, sobreplans, opacitats...) que a allò simplement translúcid. Aquesta ambigüitat ens hauria de permetre vaticinar la facilitat amb què el que és transparent pot declinar en solucions inicialment imprevisibles. Amb aquest objectiu, després d'un lleu recordatori del mateix Mies, diferents treballs s'encarreguen en aquest capítol d'explorar l'enorme potencial de la idea de transparència abans de recórrer, en els següents episodis, les seves perversions més explícites.

Hanna Collins / Octavi Comeron / Do-Ho Suh / Eventstructure Research Group / Thomas Ruff / Mies van der Rohe

Densitat



Ana Malagrida, *S/T*, 2002

L'arquitectura transparent contenia unes il·lusions de gran abast. D'alguna manera, la *glaskultur* pretenia operar com la pedrera de principis des dels quals crear solucions tipològiques per a les noves metròpolis. La realitat, però, ha estat ben diferent: l'arquitectura moderna desitjosa d'idear autèntiques «màquines d'habitar» ha estat el model amb què s'han resolt solucions matusseres per a la urbanització de la major part de les perifèries. L'arquitectura de la *glaskultur* sembla que ja només perviu a petita escala

com a embolcall per a grans corporacions i, com a recepta general, per a perverses edificacions on contenir la densitat i la marginalitat. Diferents treballs fotogràfics documenten aquesta situació en ciutats com Berlín, Roma o Mèxic DF.

Domènec / Andreas Gursky / Anna Malagrida / Frank Thiel / Anton Vidokle

Replegament



Efrat Shvily, *New Homes in Israel and occupied territories*, 1995

que la cultura burgesa del XIX definia com a antagònics. Però lluny de contemplar aquestes expectatives, en el context contemporani es multipliquen els arguments – seguretat, teletreball, solitud– per al replegament del subjecte i la *bunkerització* de l'experiència.

Xavier Arenós / Orit Raff / Gregor Schneider / Efrat Shvily / Javier Vallhonrat

Vigilància



Fabrice Gygi, *Protect Paint*, 2005
Kültur Buró Barcelona y el artista

L'apologia moderna de la transparència molt aviat s'ha pervertit en un pretext per a la vigilància. Per a aquest lleu moviment només ha calgut reconvertir l'estructura d'un espai transparent en un dispositiu panòptic, on allò transparent alimenta la possibilitat d'una visió de control. La transparència es dilueix en la visibilitat i el visible esdevé l'escenari d'allò vigilat. Amb aquesta equació, legitimada per la suposada necessitat d'incrementar les mesures de seguretat, l'arquitectura pot tornar a solucions opaques amb pròtesis tecnològiques

per a una mirada sancionadora.

Denis Beaubois / Fabrice Gygi / Pablo Rivera / Timm Ulrichs

Exhibicionisme



Marc Bauer, Constructing intimacy (hipòtesis II), 2003

l'aparador, en l'interior de l'experiència contemporània també és possible reconèixer una gestió de la transparència com a suport per legitimar un tipus d'exhibicionisme, una teatralització d'allò privat, ara descobert a la mirada col·lectiva, per repensar la mateixa idea de l'espectacular.

Marc Bauer / Albert Vidal

Glasnost?



c505, ASCII Bush, 2004

seva major perversió: el simulacre, la notícia construïda i envoltada de ficcions per a la seva major eficàcia en la instrucció ideològica.

François Bucher / c505

La transparència també estava subjecta a la seva possible declinació cap al mer espectacle. La culminació d'aquesta possibilitat assoleix la seva màxima expressió en la cultura actual del *reality show*, susceptible d'interpretar-se com la utilització mediàtica de les possibilitats contingudes en la *glaskultur*. Però a més d'aquest vessant de tipus consumista en què el vidre imperant és el de

La glasnost o apertura informativa La *glasnost* o obertura informativa acceptada pel sistema soviètic el 1986 va representar el principi del procés que culminaria amb la caiguda del mur de Berlín. La transparència informativa s'obria pas en el bloc oriental al mateix ritme que Occident, d'una forma sigil·losa, madurava tot tipus d'estratègies mediàtiques amb les quals «construir» la informació en lloc de vehicular-la sense prejudicis. La *glasnost* com a transparència dels mitjans de comunicació sembla encoratjar de manera simultània la

Trans-aparença

En l'experiència contemporània, al costat de les perversions dels ideals moderns continguts en la idea de transparència, apareixen noves modalitats d'allò transparent. Potser la més vistosa és la transparència derivada de la velocitat (la trans-aparença, segons Paul Virilio), aquella que permet veure els cossos del segon pla gràcies a la rapidesa amb què circula allò que ho ocultava. Les noves tecnologies són l'instrument paradigmàtic per canalitzar aquesta velocitat que «apropa» i «revela», però la trans-aparença també afavoreix la reaparició d'allò fantasmal i espectral, un tipus de visió ennuvolada amb la qual avui resorgeixen mites premoderns. La trans-aparença com una possibilitat per mirar més enllà de la contingència del que és visible.

Alexander Pilis